

EL LLENGUATGE

Una mà de

6/VIII/1972

quantitatius

Els recursos gramaticals d'una llengua són il·limitats. Prou intentem detectar-los a fons, descobrir-ne l'existència i l'operativitat, catalogar-los i reduir-los a esquemes com més complets millor, però sempre ens en deixem, sempre n'hi ha que, tot i que són vius i operants, aconseguen d'escapar a la nostra observació, a les nostres recerques i als nostres escorcolls prolixos i minuciosos. De fet, existeix com un procés latent de gramaticalització de tota una sèrie de mots que, insensiblement, es va desproveint de llur significat i esdevenen gradualment instruments aptes per a l'expressió de les nocions gramaticals, sense que ens sigui possible d'afirmar amb precisió, en tots els casos, en quin grau aquest procés s'ha realitzat o dut a terme. Quan diem, per exemple, una colla d'amics o bé una pila de llibres; no sempre podríem assenyalar sense dificultat, si els mots colla i pila són els substantius que constitueixen el nucli de cada conjunt, determinats, respectivament, per amics i llibres, o bé si, contràriament, amics i llibres són els elements bàsics de cada conjunt i una colla de i una pila de han de considerar-se uns mere termes quantitatius.

Es, justament, en els quantitatius on vollem centrar el nostre comentari inicial. A tots els tractats gramaticals, a la llista de mots quantitatius, trobem sempre poc i molt, amb les formes del femení i del plural. Però la dinàmica del llenguatge ha habilitat com a termes quantitatius tot un seguit d'expressions nominals que poden alternar, alguns d'una manera força genèrica i d'altres en casos més específics, amb poc i molt. (Davant un nom, s'hi enllacen amb la preposició de). En podríem dir una colla: una mica, un xic, un tros, una gota, un pèl, una espurna, un punt, un dit(o dos dits), un pessic, un gra, una pila, un munt, una muntanya, una colla, un gavadal, un grapat, un feix, un bé de Déu, una mà, una mar, un futral, un femer. La llista podria ésser ampllada però, per més que ho fos, mai no gosaríem afirmar que és exhaustiva.